

**Anexă la Nota de evaluare a proiectului
legii privind prevenirea și combaterea
discriminării**

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.94

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

2. Legea 416/18.12.90 cu privire la poliție

Articolul 4. Activitatea poliției și drepturile cetățenilor

Poliția îi apără pe cetățeni indiferent de situația lor socială, patrimonială, de apartenența națională, de rasă, de sex și vîrstă, de studii și limbă, de atitudinea față de religie, de convingerile politice și de altă natură.

3. Legea 821/24.12.91 privind protecția socială a invalizilor

Articolul 1. Bazele situației juridice a invalizilor

Invalizii în Republica Moldova se bucură de toate drepturile sociale economice și personale și de libertățile consfințite în Declarația drepturilor invalizilor, adoptată de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, în Constituția Republicii Moldova, în prezenta Lege și în alte acte legislative.

Discriminarea invalizilor este interzisă și se pedepsește conform legii.

4. Legea 275/10.11.94 cu privire la statutul juridic al cetățenilor străini și al apatrizilor în Republica Moldova

Art.5. -

(3) Cetățenii străini și apatrizii sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

5. Legea 338/15.12.94 privind drepturile copilului

Articolul 3. Egalitatea în drepturi a copiilor

Toți copiii sînt egali în drepturi fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, sex, limbă, religie, convingeri, avere sau origine socială.

6. Legea 411/28.03.95 ocrotirii sănătății

Articolul 17. Dreptul la asigurarea sănătății

(1) Locuitorii republicii au dreptul la asigurarea sănătății, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex, apartenență socială și religie.

7. Legea 514/06.07.95 privind organizarea judecătorească

Articolul 8. Egalitatea în fața legii

Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și autorității judecătorești, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială, precum și de alte împrejurări.

8. Legea 547/21.07.95 învățămîntului

Articolul 4. Principiile învățămîntului

(3) Învățămîntul de stat este refractar la discriminare ideologico-partinică, politică, rasială, națională.

9. Legea 618/31.10.95 securității statului

Articolul 6. Principiile de asigurare a securității statului

Principiile de bază ale asigurării securității statului sînt:

b) egalitatea tuturor în fața legii;

10. Lege 837/17.05.96 cu privire la asociațiile obștești

Articolul 4. Restricții la constituirea și activitatea asociațiilor obștești

(1) Nu se admite constituirea și desfășurarea activității asociațiilor obștești care își propun drept scop sau își aleg drept mod de acțiune schimbarea prin violență a regimului constituțional, subminarea integrității teritoriale a Republicii Moldova, propaganda războiului, violenței și a cruzimii, ațîțarea urii sociale, rasiale, naționale sau religioase, alte fapte pasibile de pedeapsă în conformitate cu legislația.

11. Codul fiscal 1163/24.04.97

Articolul 148. Selectarea, încadrarea și concedierea funcționarilor fiscali

(1) Funcționarii fiscali sînt selectați, indiferent de rasă, naționalitate, origine etnică, sex,

12. Legea 1227/27.06.97 cu privire la publicitate

Articolul 11. Publicitatea amorală

(1) Se consideră amorală publicitatea care:

a) încalcă normele unanim acceptate ale umanismului și moralei prin ofense, comparații și imagini defăimătoare privind rasa, naționalitatea, profesia, categoria socială, vîrsta, sexul, limba, convingerile religioase, filozofice, politice și de alt gen ale persoanelor fizice;

13. Codul electoral 1381/21.11.97

Articolul 3. vot universal

Cetățenii Republicii Moldova pot alege și pot fi aleși fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.

14. Legea 1402/16.12.97 privind sănătatea mentală

Articolul 5. Drepturile persoanelor suferinde de tulburări psihice

(1) Persoanele suferinde de tulburări psihice beneficiază de toate drepturile și libertățile cetățenilor prevăzute de Constituție și de alte legi...

(2) În cazul acordării de asistență psihiatrică, persoana suferindă de tulburări psihice are dreptul:

a) la atitudine umană și cuviincioasă, care să excludă jignirea demnității umane și discriminarea după criteriul de sex;

15. Legea 1585/27.02.98 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală

Articolul 5. Principiile de organizare a asigurării obligatorii de asistență medicală

(1) Sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală se organizează și funcționează având la bază următoarele principii:

b) *principiul egalității*, potrivit căruia tuturor participanților la sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală (plătitori de prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, prestatori de servicii medicale și beneficiari de asistență medicală) li se asigură un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege;

16. Legea 329/25.03.99 cu privire la fondurile nestatale de pensii

Articolul 16. Contractul de pensie colectiv

(4) Deponenții și beneficiarii asupra cărora se extind prevederile alin.(3) se află în condiții egale. Orice discriminare după deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială nu se admite.

17. Legea culturii 413/27.05.99

Articolul 11. Dreptul la activitate culturală

(1) Activitatea culturală constituie un drept inalienabil al fiecăruia, indiferent de apartenență națională și origine socială, de limbă, sex, convingeri politice, religioase și de altă natură, de domiciliu, situație materială, studii, profesie și de alte circumstanțe.

18. Legea 489/08.07.99 privind sistemul public de asigurări sociale

Articolul 3. Principiile organizării și funcționării sistemului public de asigurări sociale

Sistemul public de asigurări sociale se organizează și funcționează având ca principii de bază:

b) *principiul egalității*, care asigură tuturor participanților la sistemul public – contribuabili și beneficiari – un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege;

19. Legea 939/20.04.2000 cu privire la activitatea editorială

Articolul 3. Scopul activității editoriale

Activitatea editorială are drept scop:

a) satisfacerea necesităților personalității, societății, statului în producție editorială;

b) crearea de posibilități pentru afirmarea cetățenilor în calitate de autori, indiferent de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială;

20. Legea 1252/28.09.2000 cooperatiei de consum

Articolul 9. Egalitatea

(1) Membrii cooperatori sînt egali în drepturi, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.

21. Legea 982/11.05.2000 privind accesul la informație

Articolul 4. Principiile politicii statului în domeniul accesului la informațiile oficiale

(1) Oricine, în condițiile prezentei legi, are dreptul de a căuta, de a primi și de a face cunoscute informațiile oficiale.

(3) Exercițarea drepturilor prevăzute la alineatul (1) al prezentului articol nu va implica în nici un caz discriminarea bazată pe rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau pe origine socială.

22. Legea cetățeniei Republicii Moldova 1024/02.06.2000

Articolul 7. Principiile generale ale cetățeniei

Regulile asupra cetățeniei Republicii Moldova se întemeiază pe următoarele principii:

b) nediscriminarea cetățenilor, indiferent de temeiurile dobândirii cetățeniei;

23. Codul familiei 1316/26.10.2000

Articolul 5. Egalitatea în relațiile familiale

(1) Toate persoanele căsătorite au drepturi și obligații egale în relațiile familiale, indiferent de sex, rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, opinie, apartenență politică, avere și origine socială.

24. Legea 139/10.05.2001 privind Societatea de Cruce Roșie din Moldova

Articolul 6. Principiile de activitate

(1) Societatea de Cruce Roșie din Moldova își realizează atribuțiile și scopurile bazându-se pe principiile de umanitate, neutralitate, imparțialitate, independență, voluntariat, unitate și universalitate - principii fundamentale ale Mișcării Internaționale de Cruce Roșie și Semilună Roșie, care prevăd:

a) tendința de a acorda ajutor pe câmpul de luptă tuturor răniților, fără excepții ori preferințe, de a preveni sau a ușura suferințele omului în orice împrejurări, atât la nivel internațional, cât și național, de a apăra viața oamenilor și a asigura respectarea persoanei, precum și de a contribui la obținerea înțelegerii reciproce, la dezvoltarea prieteniei, colaborării și la întărirea păcii între popoare;

b) egalitatea oamenilor fără deosebire de rasă, religie, clasă, convingeri politice sau de altă natură;

c) nepărtinirea în conflictele armate și neîncadrarea în discuții cu caracter politic, rasial, religios

25. Legea 382/19.07.2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor

Art.4. - (1) Statul garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la egalitate în fața legii și la protecție egală în fața legii.

(2) Orice discriminare din motivul apartenenței la o minoritate națională este interzisă.

26. Legea 677/23.11.2001 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind statutul refugiaților, precum și la Protocolul privind statutul refugiaților

Art.1. -

2. Republica Moldova va aplica prevederile Convenției fără nici o discriminare în genere, dar nu numai în ceea ce privește rasa, religia sau țara de origine, după cum este prevăzut în articolul 3 din Convenție.

27. Legea salarizării 847/14.02.2002

Articolul 27. Dreptul salariatului la retribuirea muncii

(3) La stabilirea salariului nu se admite discriminarea pe motive de vîrstă, sex, apartenență de rasă și națională, convingeri politice, confesiune și stare materială.

28. Codul penal al Republicii Moldova 985/18.04.2002

Articolul 5. Principiul democratismului

(1) Persoanele care au săvîrșit infracțiuni sînt egale în fața legii și sînt supuse răspunderii penale fără deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

29. Codul civil 1107/06.06.2002

Articolul 23. Inadmisibilitatea lipsirii și limitării capacității de folosință și de exercițiu

(1) Capacitatea civilă este recunoscută în măsură egală tuturor persoanelor, indiferent de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, grad de cultură sau de alte criterii similare.

30. Legea 1549/19.12.2002 cu privire la înregistrarea dactiloscopică de stat

Articolul 3. Principiile înregistrării dactiloscopice de stat

(3) Nu se admite nici un fel de limitare directă sau indirectă a drepturilor și libertăților omului pe criterii de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, studii, ocupații, domiciliu sau din alte motive.

31. Legea 102/13.03.2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă

Articolul 8. Principiile de aplicare a prevederilor prezentei legi

În aplicarea prevederilor prezentei legi este exclusă orice discriminare pe criterii de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 13.

(2) Ofertele și anunțurile privind locurile de muncă nu includ elemente discriminatorii bazate pe criterii de naționalitate, origine etnică, sex, vîrstă, apartenență politică sau origine socială.

32. Codul de procedură penală al Republicii Moldova 122/14.03.2003

Articolul 9. Egalitatea în fața legii și a autorităților

(1) Toți sînt egali în fața legii, a organelor de urmărire penală și a instanței de judecată fără deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

33. Codul muncii al Republicii Moldova 154/28.03.2003

Articolul 5.

Principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă și a altor raporturi legate nemijlocit de acestea, principii ce reies din normele dreptului internațional și din cele ale Constituției Republicii Moldova, sînt următoarele:

b) interzicerea muncii forțate (obligatorii) și a discriminării în domeniul raporturilor de muncă;
g) asigurarea egalității salariaților, fără nici o discriminare.

Articolul 7. Interzicerea muncii forțate (obligatorii)

(3) Se interzice folosirea sub orice formă a muncii forțate (obligatorii), și anume:

e) ca mijloc de discriminare pe criterii de apartenență socială, națională, religioasă sau rasială.

Articolul 8. Interzicerea discriminării în sfera muncii

(1) În cadrul raporturilor de muncă acționează principiul egalității în drepturi a tuturor salariaților. Orice discriminare, directă sau indirectă, a salariatului pe criterii de sex, vîrstă, rasă, culoare a pielii, etnie, religie, opțiune politică, origine socială, domiciliu, handicap, infectare cu HIV/SIDA, apartenență sau activitate sindicală, precum și pe alte criterii nelegate de calitățile sale profesionale, este interzisă.

(2) Nu constituie discriminare stabilirea unor diferențieri, excepții, preferințe sau drepturi ale salariaților, care sînt determinate de cerințele specifice unei munci, stabilite de legislația în vigoare, sau de grija deosebită a statului față de persoanele care necesită o protecție socială și juridică sporită.

Articolul 9. Drepturile și obligațiile de bază ale salariatului

(2) Salariatul este obligat:

d¹) să manifeste un comportament nediscriminatoriu în raport cu ceilalți salariați și cu angajatorul;

Articolul 10. Drepturile și obligațiile angajatorului

(2) Angajatorul este obligat:

f¹) să asigure egalitatea de șanse și de tratament tuturor persoanelor la angajare potrivit profesiei, la orientare și formare profesională, la promovare în serviciu, fără nici un fel de discriminare;

f²) să aplice aceleași criterii de evaluare a calității muncii, de sancționare și de concediere;

f³) să întreprindă măsuri de prevenire a hărțuirii sexuale la locul de muncă, precum și măsuri de prevenire a persecutării pentru depunere în organul competent a plîngerilor privind discriminarea;

f⁴) să asigure condiții egale, pentru femei și bărbați, de îmbinare a obligațiilor de serviciu cu cele familiale;

f⁵) să introducă în regulamentul intern al unității dispoziții privind interzicerea discriminărilor după oricare criteriu și a hărțuirii sexuale;

g) să asigure o plată egală pentru o muncă de valoare egală.

Articolul 128. Salariul

(2) La stabilirea și achitarea salariului nu se admite nici o discriminare pe criterii de sex, vîrstă, handicap, origine socială, situație familială, apartenență la o etnie, rasă sau naționalitate, opțiuni politice sau convingeri religioase, apartenență sau activitate sindicală.

Articolul 199. Conținutul regulamentului intern al unității

(1) Regulamentul intern al unității trebuie să conțină următoarele prevederi:

b) respectarea principiului nediscriminării, eliminarea hărțuirii sexuale și a oricărei forme de lezare a demnității în muncă.

34. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova 225/30.05.2003

Articolul 5. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

Articolul 7. Intentarea procesului civil

(1) Instanța judecătorească intentează procesul civil la cererea persoanei care revendică apărarea unui drept al său încălcat sau contestat, libertății ori a unui interes legitim.

Articolul 22. Egalitatea în fața legii și a justiției

(1) Justiția în pricinile civile se înfăptuiește pe principiul egalității tuturor persoanelor, independent de cetățenie, rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, serviciu, domiciliu, loc de naștere, precum și al egalității tuturor organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare juridică, subordonare, sediu și de alte circumstanțe.

35. Legea 546/19.12.2003 privind aprobarea Concepției politicii naționale a Republicii Moldova

II. PRINCIPIILE POLITICII NAȚIONALE

Principalele principii ale politicii naționale sînt:

- egalitatea drepturilor și libertăților omului, indiferent de originea etnică, limbă și religie;
- inadmisibilitatea manifestărilor de discriminare pe criterii etnice, lingvistice și religioase, precum și a restrîngerii drepturilor cetățenilor la folosirea limbilor materne, la alegerea limbii de educare și instruire;

36. Legea 81/18.03.2004 cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător

Articolul 6. Nediscriminarea investițiilor

(1) În Republica Moldova investițiile nu pot fi supuse discriminării în funcție de cetățenie, domiciliu, reședință, loc de înregistrare sau de activitate, stat de origine al investitorului sau al investiției sau din orice alt motiv.

37. Legea 212/24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război

Articolul 5. Restrîngerea exercițiului unor drepturi și libertăți

(1) Pe durata stării de urgență, de asediu sau de război, în funcție de gravitatea situației ce a determinat instituirea acesteia, poate fi restrîns, dacă este cazul, exercițiul unor drepturi sau libertăți ale cetățenilor în conformitate cu art.54 din Constituție.

(2) Restrîngerea prevăzută la alin.(1) trebuie să fie conformă cu obligațiile care rezultă din tratatele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și nu poate implica discriminarea unor persoane sau a unor grupuri de persoane exclusiv din considerente de rasă, naționalitate, limbă, religie, sex, convingeri politice sau origine socială.

38. Legea 386/25.11.2004 cu privire la cinematografie

3) Nu se admite finanțarea de către stat a proiectelor cinematografice care:

a) propagă defăimarea țării sau a națiunii, instigă la violență, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, la discriminare pe criterii etnice, confesionale sau de sex, la separatism teritorial; Filme strict interzise spre vizionare, difuzare și comercializare – filmele care prin conținutul lor incită la violență, ură, discriminare și intoleranță, care promovează și glorifică orice comportament discriminatoriu pe criterii de origine etnică, naționalitate, rasă, sex și preferințe sexuale, limbă, religie, opinii politice sau de altă natură, origine socială, apartenență la/sau asociere cu o minoritate națională, proprietate, vreun handicap al minorilor, sau care încalcă drepturile fundamentale ale omului;

39. Legea 398/02.12.2004 privind aprobarea Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (2004-2006)

588. Acțiunile Guvernului în domeniul tineretului vor fi ghidate de respectarea a patru principii-cheie: (i) garantarea nediscriminării – fiecare tînr are drepturi egale, indiferent de rasă, culoare, sex, vîrstă, confesiune, origine etnică, origine socială, orientare politică, familie, domiciliu sau orice altă caracteristică;

40. Codul de executare al Republicii Moldova 443/24.12.2004

Articolul 3. Principiul egalității

Modul și condițiile de punere în executare a documentelor executorii se extind asupra persoanelor cu funcție de răspundere, persoanelor fizice, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială, și asupra persoanelor juridice, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare.

41. Legea 241/20.10.2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane

Articolul 5. Nediscreminarea

Executarea prevederilor prezentei legi, în special a măsurilor de protecție a drepturilor victimelor traficului de ființe umane, este asigurată fără nici o discriminare pe vreun criteriu, cum ar fi: sexul, rasa, limba, religia, opinia politică sau de altă natură, originea socială sau națională, cetățenia, apartenența la o minoritate etnică etc.

42. Legea 263/27.10.2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului

Articolul 9. Asigurarea dreptului pacientului în domeniul reproducerii

(3) Pacientul are dreptul la informații, educație și servicii necesare unei vieți sexuale normale și sănătății reproducerii, fără nici o discriminare.

43. Legea 619/31.10.95 privind organele securității statului

(6) Se interzice aplicarea armei împotriva femeilor și minorilor, persoanelor de vîrstă înaintată, cu excepția cazurilor în care aceștia săvîrșesc un atac în grup sau armat ori opun rezistență armată ce periclitează viața oamenilor.

44. Legea 318/15.12.2005 privind aderarea Republicii Moldova la Protocolul opțional la Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, adoptat la New York la 6 octombrie 1999

Art.1. – Republica Moldova aderă la Protocolul opțional la Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, adoptat la New York la 6 octombrie 1999.

45. Legea 5/09.02.2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați

Articolul 5. Interzicerea discriminării după criteriul de sex

(1) În Republica Moldova, femeile și bărbații beneficiază de drepturi și libertăți egale, fiindu-le garantate și șanse egale pentru exercitarea lor.

(2) Promovarea unei politici sau efectuarea de acțiuni care nu asigură egalitatea de șanse între femei și bărbați se consideră discriminare și trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente, conform legislației.

(4) Acțiunile care limitează sau exclud sub orice aspect tratarea egală a femeilor și bărbaților se consideră discriminatorii și sînt interzise.

(5) Actul juridic care conține prevederi discriminatorii după criteriul de sex se declară nul de către organele competente.

Articolul 6. Accesul egal la ocuparea funcțiilor publice

(1) În cazul înaintării condițiilor pentru ocuparea de funcții publice centrale și locale, este necesar să se asigure șanse egale de participare la concurs pentru femei și bărbați.

(2) Stabilirea unor restricții directe sau indirecte după criteriul de sex în caz de anunțare, organizare și admitere la concurs pentru ocuparea unei funcții publice este interzisă, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

(3) Conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, alte persoane cu funcție de răspundere sînt obligați să asigure accesul egal la ocuparea unei funcții publice în conformitate cu exigențele profesionale, fără diferențiere după criteriul de sex a candidaților.

(4) Nu se permite anunțarea și organizarea de concursuri numai pentru persoane de un anumit sex.

Articolul 7. Egalitatea de șanse în domeniul electoral, în activitatea partidelor și a altor organizații social-politice

(1) Comisia Electorală Centrală, consiliile și birourile electorale de circumscripție asigură respectarea principiului egalității între femei și bărbați în domeniul electoral.

(2) Partidele și alte organizații social-politice sînt obligate să contribuie la asigurarea egalității de drepturi și de șanse între membrii săi femei și bărbați prin:

a) asigurarea reprezentării în organele lor de conducere a componenței de femei și bărbați;

b) asigurarea reprezentării în listele de candidați a femeilor și bărbaților fără discriminare după criteriul de sex.

Articolul 8. Egalitatea de șanse în mass-media

(1) Mass-media contribuie la promovarea principiului egalității între femei și bărbați în societate prin elaborarea de programe și materiale de depășire a stereotipurilor gender.

(2) Orice discursuri și materiale publice care prezintă imaginea femeilor sau a bărbaților în manieră de umilință a demnității lor se consideră inadmisibile și se contracarează în conformitate cu prezenta lege.

Articolul 9. Accesul egal la angajare

(1) Statul garantează drepturi și șanse egale, tratarea egală a femeilor și bărbaților la plasare în câmpul muncii.

(2) Angajatorul va efectua angajarea prin metode care să asigure accesul egal al femeilor și al bărbaților la muncă, inclusiv prin acțiuni afirmative.

Articolul 10. Cooperarea angajatorului cu angajații și cu reprezentanții sindicatelor

(1) Angajatorul cooperează cu angajații și cu reprezentanții sindicatelor pentru instituirea unei ordini interioare care să prevină și să excludă cazurile de discriminare după criteriul de sex în procesul de muncă.

(2) Procedurile necesare asigurării egalității între femei și bărbați la locul de muncă urmează a fi inserate în calitate de obligații ale angajatorului și angajatului în contractele individuale de muncă, în contractele colective de muncă și în convențiile colective.

(3) Pentru asigurarea egalității între femei și bărbați, angajatorul este obligat:

a) să asigure egalitatea de șanse și de tratament tuturor persoanelor la angajare potrivit profesiei, la perfecționare profesională, la promovare în serviciu, fără discriminare după criteriul de sex;

b) să aplice aceleași criterii de evaluare a calității muncii, de sancționare și de concediere;

c) să asigure remunerare egală pentru munci de valoare egală;

d) să întreprindă măsuri de prevenire a hărțuirii sexuale a femeilor și bărbaților la locul de muncă, precum și a persecutării pentru depunere în organul competent a plîngerilor împotriva discriminării;

e) să asigure condiții egale pentru femei și bărbați de îmbinare a obligațiilor de serviciu cu cele familiale;

f) să introducă în regulamentul de organizare și funcționare a unității dispoziții pentru interzicerea discriminărilor după criteriul de sex.

Articolul 13. Accesul egal la educație

(1) Instituțiile de învățămînt și educație asigură egalitatea între femei și bărbați:

Articolul 14. Accesul egal la sănătate

Este interzisă orice formă de discriminare după criteriul de sex în ceea ce privește accesul femeilor și al bărbaților la toate nivelurile de asistență medicală și la programele de prevenire a îmbolnăvirilor și de promovare a sănătății.

46. Legea 333/10.11.2006 privind statutul ofiterului de urmărire penală

Articolul 3. Principiile de activitate

(5) Urmărirea penală se efectuează pe principiul egalității cetățenilor în fața legii, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială sau orice altă situație.

47. Legea 59/15.03.2007 privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești

Articolul 6. Obligațiile grefierului

(1) Grefierul este obligat, prin întreaga sa activitate, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea lor în fața legii și să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanților la procesul judiciar, indiferent de statutul acestora din urmă.

48. Legea 170/19.07.2007 privind statutul ofiterului de informații și securitate

(5) Arma de foc nu se aplică împotriva femeilor, minorilor, persoanelor de vârstă înaintată sau cu handicap, dacă caracteristicile lor sînt cunoscute ofiterului de informații sau dacă sînt evidente, cu excepția cazurilor în care aceștia săvîrșesc un atac armat ori un atac în grup ce amenință viața și sănătatea oamenilor sau opun rezistență armată, dacă acțiunile de acest fel nu pot fi respinse pe alte căi și cu alte mijloace.

49. Codul audiovizualului al Republicii Moldova 260/27.07.2006

Articolul 19. Publicitate și teleshopping

(6) Publicitatea, inclusiv publicitatea autopromotională, și teleshopping-ul trebuie să respecte următoarele condiții:

c) să nu includă nici o formă de discriminare pe motiv de rasă, religie, naționalitate, sex;

50. Legea comunicațiilor electronice 241/15.11.2007

Art.3. – (1) Accesul oricărei persoane fizice sau juridice la serviciile de comunicații electronice publice este garantat pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în condiții nediscriminatorii.

51. Legea 23/16.02.2007 cu privire la profilaxia infecției HIV/SIDA

Articolul 22. Interzicerea discriminării la locul de muncă

(1) Este interzisă orice formă de discriminare pe motiv de status HIV pozitiv la toate etapele de angajare, promovare sau atribuire a responsabilităților de serviciu în orice domeniu public sau privat, la alegerea sau numirea în funcții publice.

(2) Persoanele cu status HIV pozitiv angajate în câmpul muncii în orice domeniu public sau privat beneficiază de aceleași drepturi, garanții și oportunități ca și ceilalți angajați.

(3) Nu se admite concedierea pe motiv de status HIV pozitiv.

(4) Lista profesiilor și specialităților la care nu pot fi admise persoanele cu status HIV pozitiv se aprobă de către Ministerul Sănătății și Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului.

(5) Victimele discriminării se pot adresa în instanța de judecată pentru repararea prejudiciului moral și material.

(6) În funcție de stadiul infecției, persoanele infectate cu HIV sau bolnave de SIDA beneficiază de servicii de orientare sau reorientare profesională, în condițiile legii.

Articolul 23. Interzicerea discriminării în instituțiile preșcolare și de învățământ

(1) Instituțiile preșcolare și de învățământ nu au dreptul de a refuza admiterea, de a segrega sau de a limita participarea persoanei la anumite activități, inclusiv sportive, accesul la servicii sau beneficii ori de a exmatricula persoanele respective pe motiv de status HIV pozitiv.

(2) Este interzisă discriminarea rudelor sau partenerilor persoanelor HIV pozitive.

Articolul 24. Restricții la efectuarea unei călătorii și la alegerea reședinței

(1) Aflarea pe teritoriul Republicii Moldova, pe un termen de peste 3 luni, este permisă numai persoanelor care prezintă certificatul medical de testare la marcherii HIV cu rezultatul negativ.

(2) Persoana care nu a fost supusă testării la marcherii HIV este obligată să se prezinte, în primele 10 zile de la sosirea în Republica Moldova, la instituția respectivă pentru efectuarea testării în cauză. Persoanele care au prezentat certificatul medical de testare la marcherii HIV sau au efectuat această testare în Republica Moldova, ulterior, sînt supuse testării respective o dată pe an.

(3) Conducătorul instituției, agentul economic sau persoana particulară care invită un cetățean străin poartă răspundere de posesia de către acesta a certificatului medical de testare la marcherii HIV, iar în cazul în care nu-l are, de trimiterea lui la timp la o instituție medico-sanitară pentru a trece testarea cuvenită.

Articolul 25. Interzicerea discriminării în instituțiile medico-sanitare și balneare publice, departamentale și private

(1) Orice persoană dispune de acces egal la servicii medicale indiferent de statusul HIV.

(2) Nu se admite refuzul internării, primirii, accesului la servicii medicale a persoanelor cu status HIV pozitiv în instituțiile medico-sanitare și balneare publice, departamentale și private sau solicitarea unor taxe sporite pentru prestarea serviciilor respective.

Articolul 26. Interzicerea discriminării privind accesul la servicii de asigurare, de creditare și de acordare a împrumuturilor

Accesul persoanelor infectate cu HIV la servicii de asigurare (medicală, de accidente, a vieții etc.), de creditare și de acordare a împrumuturilor nu poate fi limitat pe motiv de status HIV pozitiv. Persoanele respective sînt obligate să comunice informațiile necesare pentru accesul la asemenea servicii și să nu ascundă sau să nu denatureze informațiile referitor la statusul lor. Este interzis refuzul acordării de credite sau împrumuturi invocîndu-se starea respectivă de sănătate.

Articolul 27. Răspunderea pentru nerespectarea drepturilor persoanelor cu status HIV pozitiv

Nerespectarea de către conducătorii întreprinderilor, indiferent de forma juridică de organizare sau tipul de proprietate, ai instituțiilor preșcolare și de învățământ, ai instituțiilor medico-sanitare și balneare publice, departamentale și private a drepturilor persoanelor cu status HIV pozitiv, precum și lezarea intereselor lor atrag după sine răspunderea conducătorilor în conformitate cu legislația în vigoare.

52. Legea 125/11.05.2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie //Monitorul Oficial 127-130/546, 17.08.2007

Articolul 15. Statul și cultele religioase

(1) Cultele religioase sînt autonome, separate de stat, egale în drepturi în fața legii și a autorităților publice. Discriminarea unui sau altui cult religios se pedepsește conform legislației în vigoare.

53. Legea 198/26.07.2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat

Articolul 4. Principiile asistenței juridice garantate de stat
Asistența juridică garantată de stat se acordă pe principiul:
a) egalității în drepturi a tuturor persoanelor care beneficiază de ea;

Legea 294/21.12.2007 privind partidele politice

Articolul 3. Restricții vizînd activitatea partidelor politice

(6) Constituirea și activitatea partidelor politice în baza discriminării pe criterii de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, avere sau origine socială sînt interzise.

54. Legea 295/21.12.2007 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare pe anii 2008-2011

1.1.4. Prevenirea și combaterea violenței în familie și a traficului de ființe umane:

(i) dezvoltarea managementului sistemului statistic și informativ al cazurilor de discriminare pe criteriul de gen, de violență în familie și de trafic de ființe umane;

4.4.1. Asigurarea incluziunii sociale prin intermediul pieței muncii

4.4.1.1. Prevenirea și eliminarea discriminării de pe piața muncii:

(i) promovarea principiilor de solidaritate și nediscriminare socială printre potențialii angajatori;

(ii) monitorizarea respectării egalității șanselor în sfera economică și în cea politică;

(iii) extinderea programelor de instruire și consultanță ale ANOFM asupra absolvenților instituțiilor rezidențiale, asupra persoanelor cu dizabilități sau eliberate din locurile de detenție, asupra foștilor militari, asupra persoanelor care au fost traficate;

(iv) promovarea femeilor în structura ocupațională;

(v) monitorizarea respectării egalității șanselor în sfera economică și politică;

(vi) sancționarea angajatorilor pentru decalajele salariale nefondate și discriminatorii (pe motiv de sex, vîrstă);

55. Legea 8/14.02.2008 cu privire la probațiune

Articolul 14. Principiile probațiunii

Activitatea de probațiune se desfășoară pe următoarele principii:

a) respectarea drepturilor omului și a demnității umane, neadmiterea discriminării de orice natură;

56. Legea 25/22.02.2008 privind Codul de conduită a funcționarului public

Articolul 4. Imparțialitatea

(1) Funcționarul public este obligat să ia decizii și să întreprindă acțiuni în mod imparțial, nediscriminatoriu și echitabil, fără a acorda prioritate unor persoane sau grupuri în funcție de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.

Articolul 13. Obligațiile funcționarului public cu funcție de conducere

(2) În exercitarea atribuțiilor specifice funcțiilor publice de conducere, funcționarul public are obligația:

a) să asigure egalitatea de șanse și tratament în ceea ce privește cariera funcționarilor publici din subordine;

b) să examineze și să aplice cu obiectivitate criteriile de evaluare a competenței profesionale pentru personalul din subordine, în cazul în care propune sau aprobă promovări, transferuri, numiri sau eliberări din funcții ori acordă stimulente materiale sau morale, excluzînd orice formă de favoritism sau discriminare;

c) să evite criteriile discriminatorii,

57. Legea 26/22.02.2008 privind întrunirile

Articolul 4. Principii de bază

Prezenta lege se aplică cu respectarea următoarelor principii de bază:

b) nediscriminarea, conform căreia dreptul la întrunire este garantat tuturor persoanelor, indiferent de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere, de origine socială sau de oricare alt criteriu;

58. Legea 42/06.03.2008 privind transplantul de organe, țesuturi și celule umane

Articolul 3. Principiile de bază în domeniul transplantului

Principiile de bază în domeniul transplantului sînt:

a) protecția demnității și identității ființei umane și garantarea fiecărei persoane, fără discriminare, a respectării integrității și altor drepturi și libertăți fundamentale în cazul transplantului de organe, țesuturi și celule;

59. Legea 153/04.07.2008 cu privire la controlul și profilaxia tuberculozei

(4) Sensibilizarea opiniei publice la nivel național se asigură prin activități de informare, educare, comunicare și prin campanii ale mass-mediei de promovare a unui mod de viață sănătos, a comportamentelor responsabile și inofensive, a nediscriminării și compasiunii.

60. Legea 158/04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public

Articolul 29. Concursul pentru ocuparea funcției publice vacante

(1) Concursul pentru ocuparea funcției publice vacante are la bază ... principiul egalității accesului la funcțiile publice pentru fiecare cetățean.

61. Legea 179/10.07.2008 cu privire la parteneriatul public-privat

Articolul 4. Principiul egalității de tratament, imparțialității și nediscriminării

(1) Partenerul public asigură tuturor ofertanților un tratament egal în cadrul oricărui element sau oricărei etape a procedurii de selectare a partenerului privat. În toate cazurile, criteriile de selectare a partenerului privat vor fi clare și nediscriminatorii.

62. Legea 180/10.07.2008 cu privire la migrația de muncă

Articolul 4. Condiții de imigrare în Republica Moldova în scop de muncă

(2) Statul asigură, conform legislației în vigoare, protecția lucrătorilor imigranți fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.

63. Codul contravențional al Republicii Moldova 218/24.10.2008

Articolul 6. Principiul egalității în fața legii

(1) Persoanele care au săvârșit contravenții sînt egale în fața legii și a autorităților publice și sînt supuse răspunderii contravenționale fără deosebire de rasă, naționalitate, limbă, religie, sex, apartenență politică, avere, origine socială sau de orice altă situație.

64. Legea 241/20.11.2008 privind donarea de sînge și transfuzia sanguină

Articolul 11. Drepturile donatorilor de sînge și componente sanguine

(1) Prezenta lege garantează egalitatea în drepturi a donatorilor de sînge fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.

65. Legea 270/18.12.2008 privind azilul în Republica Moldova

Articolul 10. Nediscriminarea

Prevederile legislației naționale se aplică solicitanților de azil și beneficiarilor unei forme de protecție fără discriminare, indiferent de rasă, cetățenie, etnie, limbă, religie, apartenență politică, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vîrstă.

66. Legea 271/18.12.2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice

Articolul 2. Principiile verificării

Verificarea se desfășoară cu respectarea următoarelor principii:

c) tratamentul nepărtinitor, echitabil și nediscriminatoriu al titularilor și al candidaților la funcții publice.

67. Legea 25/03.02.2009 privind aprobarea Strategiei naționale pentru tineret pe anii 2009-2013 //Monitorul Oficial 68/192, 07.04.2009

Principiile fundamentale care au stat la baza elaborării documentului de planificare a politicii de tineret sînt următoarele:

1) *garantarea nediscriminării și asigurarea șanselor egale* – fiecare tînr are drepturi egale, indiferent de rasă, sex, vîrstă, confesiune, originea etnică și socială, orientarea politică sau orice altă caracteristică, și dispune de șanse egale în dezvoltarea integrală a potențialului său ca individ și ca cetățean;

68. Legea 123/23.12.2009 cu privire la gazele naturale

(2) Principiile fundamentale de organizare și de reglementare a activităților în sectorul gazelor naturale sînt:

a) asigurarea unui acces nediscriminatoriu, reglementat al terților persoane fizice și juridice la rețelele de gaze naturale, inclusiv la tarife bazate pe costuri, transparente și previzibile;

69. Legea 124/23.12.2009 cu privire la energia electrică

(2) Principiile fundamentale de organizare și de reglementare a activităților în sectorul electroenergetic sînt:

a) asigurarea unui acces nediscriminatoriu, reglementat al terților persoane fizice și juridice la rețelele electrice, inclusiv la tarife bazate pe costuri, transparente și previzibile;

70. Legea 113/17.06.2010 privind executorii judecătorești

Articolul 2. Activitatea executorului judecătoresc

(1) Executorul judecătoresc este persoană fizică investită de stat cu competența de a îndeplini activități de interes public prevăzute de prezenta lege și de alte legi. În exercitarea atribuțiilor de serviciu, executorul judecătoresc este exponentul puterii de stat. Doar executorul judecătoresc licențiat și investit în condițiile prezentei legi poate efectua executarea silită.

(2) Activitatea executorului judecătoresc nu este activitate de întreprinzător.

(3) Activitatea executorului judecătoresc se desfășoară în condițiile legii, cu respectarea drepturilor și a intereselor legitime ale părților în procedura de executare și ale altor persoane

interesate, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de apartenență politică, de avere, de origine socială sau de orice alt criteriu.

71. Legea voluntariatului 121/18.06.2010

Articolul 3. Principiile de bază ale voluntariatului

Voluntariatul se fundamentează pe următoarele principii:

d) recrutarea voluntarilor pe baza egalității șanselor, fără nici un fel de discriminare;

72. Legea 123/18.06.2010 cu privire la serviciile sociale

Articolul 3. Principiile care stau la baza prestării serviciilor sociale

Prestarea serviciilor sociale se bazează pe următoarele principii:

d) principiul de oportunități egale, care prevede asigurarea dreptului la servicii sociale tuturor persoanelor/famiiliilor defavorizate în condiții de tratament egal și fără discriminare;

73. Legea 171/09.07.2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații

Articolul 6. Principiile activității Asociației

În vederea realizării scopurilor și sarcinilor sale, Asociația se va ghida de următoarele principii:

a) principiul nediscriminării – nu va admite nici un fel de discriminare a membrilor săi sau a categoriilor de membri, inclusiv pe criterii de gen, religie sau etnie;

74. 200/16.07.2010 Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova

Articolul 66. Drepturile și obligațiile străinilor cazați în Centru

(5) Străinii cazați în Centru vor fi tratați fără discriminare pe motiv de rasă, sex, vîrstă, cultură, naționalitate, religie sau apartenență la un anumit grup social.

75. Legea 274/27.12.2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova

Articolul 4. Principiile de bază

(1) Procesul de integrare a străinilor în Republica Moldova se realizează cu respectarea principiului nondiscriminării, al interesului superior al copilului și al egalității de tratament.

Centrul Ortodox de Sociologie „Aletheia”